

vocht. Hij gebarde zoiets van “ja, maar wij moeten ook eten.” Ik keek nog even naar de stapel opgezakt graan met die levensgrote etiketten. Het leek net zaaigraan. Opeens had ik een helder idee. Ik zei tegen de commandant: “U kunt dit graan niet meer eten. Het is zaaigraan en ontsmet met vergif. Als u er van eet dan gaat u dood.” De uitdrukking op zijn gezicht veranderde op slag. Het woordje vergif had hem schuw gemaakt. Er moest uit zijn manschappen een ‘bauer’ (boer) komen

die verstand van zulke dingen had. Die vroeg mij of het gebeitst was. “Ja,” antwoordde ik, “het is gebeitst met vergif voor de zaai.” De commandant gaf prompt opdracht het graan terug te brengen. Die leugen om bestwil was geen zonde.

J. Brassler

Dit verhaal werd eerder gepubliceerd in het Zeeuws Landbouwjournaal, begin jaren tachtig.

Putdeksels

Een speurtocht langs de straten van de Middelburgse binnenstad

Oogink N'dal (Nijverdal), Boddaert Middelburg, Vulcanus Doetinchem, Globe Tegelen, Nering Bögel Weert, Lovink Terborg, Wavin Hardenberg, Kamphuis Zwolle, Bergen op Zoom, TBS, Brandkraan, Hydrant, Telefoon, Water, Gas, Putrand. Er valt veel te lezen op straat. Een wandeling door Middelburg wordt als het vangen van exotische vlinders. Je bent blij met een nieuw exemplaar.

Ik heb het over putdeksels en over vragen die het zien van die fraaie stukjes gietijzer oproept.

Want waar zijn ze gebleven, de (kleine) gieterijen waarvan je de deksels in nieuwe wijken niet meer tegenkomt? Hoe zijn ze tenondergegaan? Zijn ze opgeslokt door Nering Bögel in Weert en Globe in Tegelen? Kent iemand de geschiedenis van

Boddaert in Middelburg? Ik zou graag meer weten van dat bedrijf. De naam Boddaert komt in het telefoonboek, onder Middelburg, niet meer voor.

Wat zit er onder het deksel met ‘Brandkraan’ en wat krijg je te zien bij ‘Hydrant’? Waarom krijgt ‘Brandkraan’ een hoogst enkele keer de toevoeging +GF+? Wat betekent TBS in dit geval? Komt er een dag dat ik onder al die deksels ga kijken?

Het was een plezier om met een vegertje de putdeksels schoon te maken, er een vel tekenpapier op te leggen om daarna met potlood een afdruk te maken. Het kinderlijke plezier in het maken van geld kwam terug, toen met centen en stuivers iets soortgelijks werd gedaan.

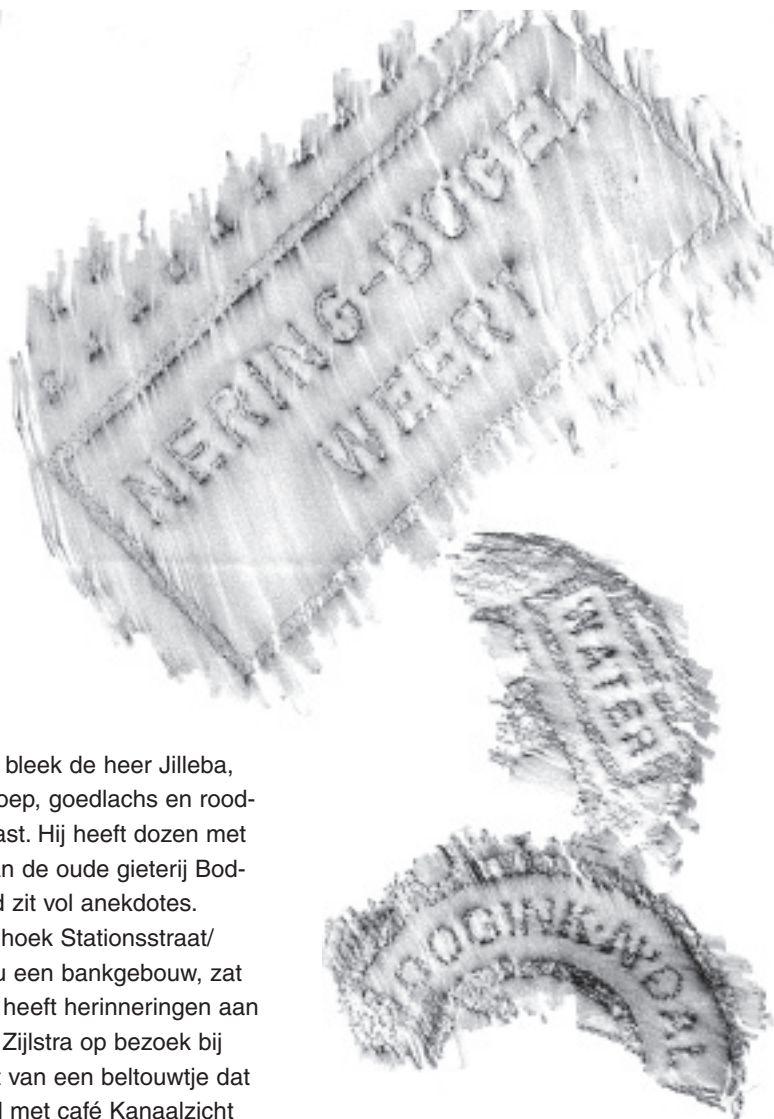
Ik kreeg leuk commentaar van voorbijgan-

gers. “Of ik bij het gas werkte”, van een buitenlander die de weg vroeg, en “Daar is het oosten niet, hoor” van een lachende buurvrouw die dacht dat ik moslim was geworden.

Maar ik was ook nog steeds op zoek naar informatie over Gieterij Boddaert in Middelburg. Iemand maakte de opmerking dat elke Middelburger (van vóór 1970) nog wel wist waar de oude gieterij van Boddaert had gestaan. Volgens hem was het bedrijf opgegaan in de huidige Gieterij Middelburg. Ik heb toen gebeld met dat bedrijf en gevraagd of hun archief toegankelijk was. “Nee. Maar...,” zei de vriendelijke telefoniste, “er werkt hier nog iemand die vroeger bij Boddaert zat.” Dat bleek de heer Jilleba, ijzergieter van beroep, goedlachs en roodgloeiend enthousiast. Hij heeft dozen met sfeervolle foto’s van de oude gieterij Boddaert en zijn hoofd zit vol anekdotes. In het pand op de hoek Stationsstraat/ Kousteensedijk, nu een bankgebouw, zat de directie. Jilleba heeft herinneringen aan minister-president Zijlstra op bezoek bij Boddaert. Hij weet van een beltouwtje dat de gieterij verbond met café Kanaalzicht

(in de volksmond beter bekend als ‘De Reutel’). Eén keer rinkelen was een pilsje, twee keer bellen een borreltje.

Veel van Jilleba’s foto’s brengen in beeld dat een gieterij voor buitenstaanders iets druks en rommeligs had. Er staat vaak veel werkvolk op elke foto. Voor Jilleba heerste er orde, ook al krioelde het van de mensen. Op een veiling kocht Jilleba de

prikklok van zijn oude werkgever: een pronkstuk in zijn eigen Boddaertmuseum-pje.

Dat er putdeksels van Boddaert in Middelburg lagen, wist Jilleba niet. In grote series kunnen die volgens hem niet zijn gemaakt. Dat maakt deze deksels juist zo bijzonder. Twee heb ik er, zonder gericht te zoeken,

Het putdeksel van Boddaert in de Herenstraat, ter hoogte van de Kleine Herenstraat. (Foto Leo Hollestelle)

maar bij toeval, gelokaliseerd. De eerste ligt op de kruising Korte Noordstraat-Lambrechtstraat en de tweede ligt in de Herenstraat.

Wie een Boddaertdeksel weet te liggen, wordt vriendelijk verzocht dat aan de redactie van De Wete door te geven. Jilleba zou er zo een aan zijn muur willen hangen. Hij voorspelt dat die deksels nog eens door souvenirjagers worden weggehaald. Daarom het advies aan de gemeente Middelburg zuinig te zijn op haar spullen en er op z'n minst een paar veilig te stellen.

Jan Moekotte

Noot van de redactie:

Bij de herbestravingswerkzaamheden van de Korte Noordstraat (februari/maart 1998) is het eerste door de auteur genoemde putdeksel vervangen door een deksel van Nering Bögel. Waar is het Boddaertdeksel gebleven?

Brigade uitgezet, kazerne in orde bevonden

De Koninklijke Marechaussee op Walcheren

Agenten op rolschaatsen, frauderende inspecteurs, ruziënde korpschefs. Kortom, de politie was enige tijd geleden nogal eens op een negatieve wijze in het nieuws. De algemene vervaging van normbesef is helaas ook doorgedrongen tot in de kringen van onze gezagshandhavers. Een zorgwekkende ontwikkeling!

Eén politieorgaan is er tot dusver vrij goed in geslaagd buiten de publiciteit te blijven, te weten het Wapen der Koninklijke Marechaussee. Zonder ophef doen de medewerkers van dit wapen hun werk, ook op Walcheren. Meer dan honderdvijftig jaar is de Marechaussee al op ons eiland gestationeerd. Daarover straks meer; eerst iets